

Carta oberta a S.M. el rei d'Espanya arran de la seua visita a la capital valenciana al novembre de 1992

Majestat:

“Fue hollada la antigua libertad valenciana y abolidos sus fueros (que la hacían semejante a una región independiente), y fueron en adelante los valencianos regidos por las leyes de Castilla, siendo inútiles sus clamores y reclamaciones...”.

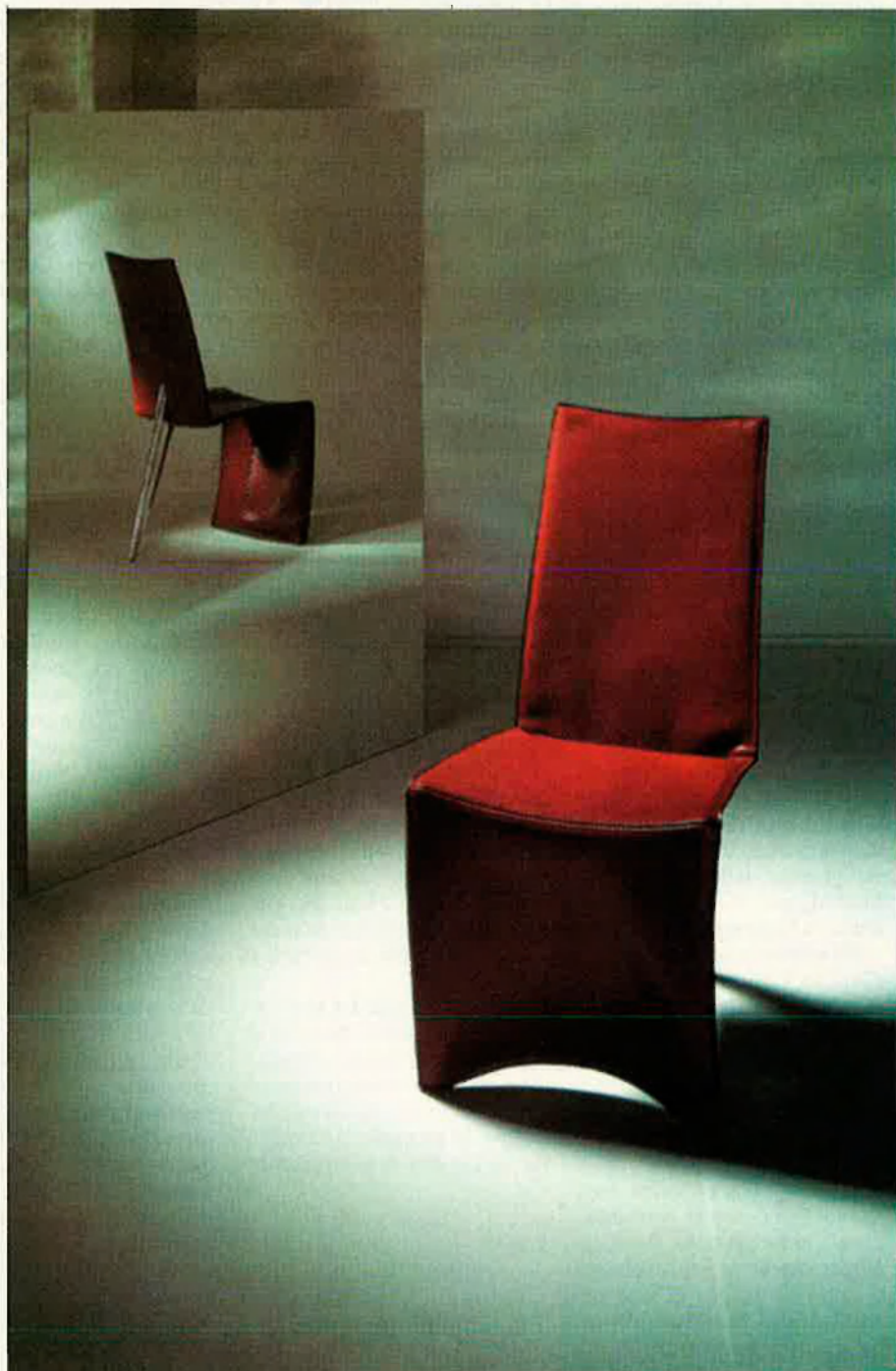
Les anteriors paraules, d'un frare trinitari ubicat en el bàndol vencedor de la Guerra de Successió, expressen ben bé les conseqüències de la Batalla d'Almansa i la posterior derogació dels Furs valencians mitjançant el Decret de Nova Planta.

Aquella dramàtica repressió, encapçalada pel primer membre de la dinastia borbònica a Espanya, Felip d'Anjou –antecessor vostre–, data del 1707, i encara avui, en 1992, després fins i tot de l'aprovació de la Constitució espanyola de 1978 i de la promulgació de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana de 1982, encara ara insistim, el nostre poble no disposa de cap pronunciament de la monarquia –dels egregis successors d'aquell rei Felip–, sobre uns fets que tant contribuïren al procés de pèrdua de la personalitat pròpia i nacional dels valencians.

La vocació d'un monarca centralista que procedia en les seues accions (i són les seues pròpies paraules): “por mi deseo de reducir todos mis Reinos de España a la uniformidad de unas mismas leyes, usos, costumbres y tribunales”, no pot ser compartida per Vós, Senyor.

Naturalment, tampoc podeu considerar del vostre gust aquelles expressions contingudes en el mateix Decret de Nova Planta que fan referència al caràcter absolut de la reialesa, ni igualment, poden agradar-vos les que sempre han sonat com un galtada en la consciència dels valencians dels últims 285 anys: “justo derecho de conquista...”.

En conseqüència, Senyor, ens dirigim a

Vostra Majestat per a demanar-vos la simbòlica i explícita derogació del Decret de Nova Planta datat al Buen Retiro el 29 de juny de 1707, que abolia els Furs de la nostra Ciutat i Regne i els del Regne d'Aragó. De la mateixa manera, Senyor, i per lògica coherència, caldria que es procedira respecte els decrets que aboliren les pròpies lleis de Catalunya i el Regne de Mallorca.

Majestat, els valencians, encara que no aconseguírem plebiscitar el nostre Estatut d'Autonomia durant la II República, som indubtablement una nacionalitat històrica, hereus del regne foral i sobirà que l'esmentat decret va convertir en província. I l'actuació que us demanem només vindria a corroborar-ho des de la més alta magistratura.

A més, el vostre gest, obriria definitivament les portes a la tan volguda i incomprendible postergada recuperació del Dret Civil valencià, tal com ja va succeir respecte a la mateixa qüestió en les nacionalitats germanes de la històrica Corona d'Aragó.

Preguem, Majestat, solament una mostra, un símbol de la vostra veritable consciència de ser rei de tots i cadascun dels regnes i territoris de l'Espanya actual, i del respecte que us mereixen.

Igualment considerem, Senyor, que teniu a les vostres mans poder oferir als ciutadans valencians (i també als aragonesos, catalans i balears), una demostració palpable que represente una monarquia integradora, integradora fins el punt de ser capaç de tancar les ferides de la història.

Els autors d'aquesta missiva, Majestat, som nacionalistes de la terra i la gent valenciana, però abans, Senyor, que nacionalistes i que ciutadans valencianistes, som valencians. I com a valencians humiliats, encara quasi tres segles després, ens dirigim a Vós, encarnació present de la institució monàrquica.

¿Serà possible rebre de Vós aquest gest d'estima al Poble Valencià? Fa poc, la Corona que Vós ostenteu, i en ocasió de l'aniversari de l'expulsió dels jueus, ja va donar mostres de la seua sensibilitat per reparar una injustícia històrica. En aquest cas, Majestat, es dona la circumstància, a més, que els valencians us continuem tenint com a rei.

Ben respectuosament i esperant la vostra resposta, el Partit Valencià Nacionalista.

Pepa Chesa

En el feliç país de lletres

El diari *El País* va publicar un extraordinari amb motiu dels deu anys del seu suplement en català "Quadern". El vaig llegir amb interès, però voldria comentar-ne una mancança, més que no pas el seu contingut. La cultura científica, com és usual al nostre país, no hi ocupa més que un petit espai. Un article de Ramon Folch sobre ecologisme és l'única referència. La resta parla de literatura, història, llengua, pensament polític, filosofia, urbanisme i altres temes.

A més, l'article sobre ecologisme —un tema capdavanter avui a tot el món— hi ocupa mitja pàgina parell —per tant, poc destacada—, amb anuncis a sota i amb un anunci a tota pàgina al costat. És com si s'hagués aprofitat un racó per parlar del medi, ja que no quedava més remei.

Per l'Onze de Setembre, el diari *Avui* publicava un suplement titulat "Catalunya, d'ara endavant". Segons la introducció, pretenia estudiar els grans reptes de Catalunya per al 2000 i el segle vinent. Sorpren de veure que el disseny, per exemple, sigui un d'aquests reptes i que no ho siguin ni el medi natural, ni la recerca científica, clau de la competitivitat de la indústria.

Mentre la cultura científica als Països Catalans resta oblidada, es produeixen notícies que mostren una realitat ben diferent. El premi de la Fundació Jaume I ha estat atorgat al químic Enric Casassas. Un volum en anglès, de 439 pàgines, ret homenatge a un dels nostres científics amb més prestigi internacional, l'ecòleg Ramon Margalef. El programa *Mediterrània*, de TV3, dirigit per Ramon Folch, ha estat guardonat a l'estranger. La *Història Natural dels Països Catalans*, en 15 volums, també dirigida per Folch, té 30.000 subscriptors —recordem que del darrer premi Sant Jordi de novel·la, n'hi ha editats per ara 20.000 exemplars—.

L'*Enciclopèdia de Medicina i Salut*, diri-

gida per Josep del Hoyo, ha estat traduïda a l'italià. I l'exposició *Estimada Terra* ha estat visitada per més de 100.000 persones, ara és a Madrid i probablement anirà per altres ciutats del món —per cert, quants dels habituals comentaristes polític-literaris del país l'han visitada?—. I hi ha iniciatives importants que, de moment, no podem exposar, perquè es troben en una fase preliminar.

I, en canvi, el món oficial parla de política i de literatura. A les copioses tertúlies radiofòniques no hi ha ningú que pugui parlar de ciència o de medi ambient amb certa autoritat. La darrera novel·la d'un autor conegut ocupa molt d'espai, quan la possible instal·lació d'un laboratori de l'Agència Espacial Europea no fa ni fred ni calor. La revista *Time* dedica tres pàgines al debat sobre el medi que té lloc entre els candidats a la presidència americana. I aquí es passa de puntetes per qualsevol informació sobre aquest camp, perquè estem ocupats a dir si la nostra literatura està bé o malament, si la llengua sobreviurà o no i què pot passar a Convergència o al PSC.

Fa un temps vaig escriure que aquest era un país de lletres. En Ramon Folch em va rectificar: si som un país industrialment important, no podem ser un país de lletres, perquè aleshores resultaria que els enginyers, químics o metges deuen ser suecs o alemanys.

Matiso: som un país oficialment de lletres, on els científics de prestigi són sistemàticament oblidats, on els temes que mouen a la reflexió a molts països són apartats per la discussió polític-literària. Que, d'altra banda, a mi m'interessa molt. Però que no crec que ens hagi de deixar com una cultura esbiaixada, parcial, incompleta, a les acaballes del segle XX.

Xavier Duran